

Sygn. akt IV CSK 395/15

POSTANOWIENIE

Dnia 9 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster

w sprawie z powództwa Syndyka masy upadłości S.
Spółki Jawnej w upadłości likwidacyjnej w P.
przeciwko J. K. i K. K.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 9 grudnia 2015 r.,
na skutek dwóch skarg kasacyjnych pozwanych- K. K.
oraz J. K.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z dnia 30 stycznia 2015 r., sygn. akt I ACa 734/14,

odmawia przyjęcia do rozpoznania obu skarg kasacyjnych.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 30 stycznia 2015 r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku oddalił apelacje pozwanych od wyroku Sądu pierwszej instancji, którym utrzymane zostały w mocy nakazy zapłaty zasądzające od każdego z pozwanych na rzecz powoda kwoty po 883 363,16 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu, a w nakazie zapłaty wydanym wobec pozwanego K. J. K. Sąd Okręgowy sprostował nadto oczywistą omyłkę w ten sposób, że przy oznaczeniu strony powodowej wpisał określenie: „w upadłości likwidacyjnej”.

Sądy obu instancji uznały między innymi za udowodnione, że pozwani jako wspólnicy spółki jawnej, dwa dni po zgłoszeniu przez wierzyciela wniosku o ogłoszenie jej upadłości, pobrali z kasy spółki kwoty euro i nie rozliczyli się z ich wydatkowania. Część pobranych wówczas kwot została już zasądzona od nich na rzecz Syndyka masy upadłości spółki prawomocnymi wyrokami na podstawie art. 405 k.c., a obecnie dochodzone należności stanowią resztę pobranych wówczas kwot, które Sądy zasądziły także na podstawie art. 405 k.c. Nie uwzględniły zarzutu potrącenia z dochodzonych wierzytelności kwot zapłaconych przez pozwanych z własnych środków niektórym wierzycielom spółki już po ogłoszeniu upadłości. W ocenie Sądu pierwszej instancji sprzeciwiają się temu przepisy art. 376 § 1 i 2 k.c., natomiast Sąd Apelacyjny, powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, uznał, że nie pozwala na to regulacja art. 93 p.u.n., w świetle której nie może być przedmiotem potrącenia dochodzona w sprawie wierzytelność powodowego Syndyka, powstała przed ogłoszeniem upadłości spółki z wierzytelnościami pozwanych, które powstały po ogłoszeniu upadłości.

W skargach kasacyjnych pozwani, jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie ich do rozpoznania wskazali wszystkie przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2, 3 i 4 k.p.c.

Jako istotne zagadnienia prawne sformułowali cztery pytania: 1. „czy sąd badając przesłanki art. 405 k.c. musi ustalić, do którego majątku (wspólnika spółki czy spółki jawnej) została wprowadzona korzyść majątkowa pobrana przez wspólnika spółki jawnej?”. 2.” Czy spłata zobowiązań spółki jawnej

przez jej wspólnika jest zużyciem tej korzyści lub jej utratą w rozumieniu art. 409 k.c.?” 3. „Czy dopuszczalne jest potrącenie wierzytelności przysługującej spółce jawnej w upadłości likwidacyjnej od jej wspólnika, z wierzytelnościami tego wspólnika przysługującymi mu od spółki jawnej w upadłości likwidacyjnej? Przy założeniu, że wierzytelności wspólnika spółki jawnej w upadłości likwidacyjnej od tej spółki powstały po dniu ogłoszenia upadłości tej spółki, w rezultacie prowadzonych przeciwko temu wspólnikowi postępowań za zobowiązania spółki z jego majątku osobistego?” 4. „Czy na zasadzie art. 350 k.p.c. Sąd ma możliwość dokonania zmiany oznaczenia strony pozwanej zawartego w treści żądania pozwu?”

W ramach trzeciego pytania skarżący zarzucili naruszenie przez Sąd drugiej instancji art. 93 i art. 94 *pun* i „odnosząc się do panującego orzecznictwa w tym przedmiocie” wskazali na potrzebę „wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.”

Uzasadniając zarzut nieważności postępowania pozwani wskazali na przyczynę nieważności określoną w art. 379 pkt 4 w zw. z art. 48 § 1 pkt 5 k.p.c. wynikającą z okoliczności, że w składzie Sądu drugiej instancji wydającego zaskarżony wyrok zasiadał sędzia, który uczestniczył również w wydawaniu w drugiej instancji wyroków w sprawach między tymi samymi stronami dotyczących tego samego przedmiotu i stanowiących prejudykat dla niniejszej sprawy.

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej skarżący uzasadnili naruszeniem przez Sąd drugiej instancji przepisów wskazanych w podstawach kasacyjnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jak wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. powinien w pierwszym przypadku przedstawić występujące w sprawie zagadnienie prawne przez jego odpowiednie sformułowanie, jako abstrakcyjnego pytania prawnego, wskazać przepis prawa, na tle którego powstało oraz przedstawić pogłębiony wywód prawny wskazujący na występujące na tle tego zagadnienia kontrowersje i rozbieżne oceny prawne oraz próby ich rozstrzygnięcia. Jeżeli natomiast podstawą wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania są wątpliwości

interpretacyjne, należy wskazać przepis, który wymaga wykładni, określić jej zakres, przyczyny występujących wątpliwości, różne możliwości interpretacyjne i kontrowersje jakie wywołują oraz próby ich rozwiązania. W obu przypadkach należy uzasadnić dlaczego, zdaniem skarżącego, przedstawione zagadnienia prawne oraz wątpliwości interpretacyjne są tak istotne i poważne, że wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy koniecznego nie tylko do prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy, lecz przydatnego także dla rozwoju judykatury. Podstawą wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na konieczność dokonania wykładni przepisu prawa może też być okoliczność, że sądy dokonują różnej wykładni tego przepisu, na dowód czego skarżący powinien przedstawić rozbieżne wyroki sądów wynikające z dokonania różnej wykładni przepisu (porównaj między innymi postanowienia z dnia 10 maja 2001 r. II CZ 35/01, OSNC 2002/1/11, z dnia 7 czerwca 2005 r. V CSK 3/05, z dnia 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, z dnia 15 października 2002 r. II CZ 102/02, z dnia 28 marca 2007 r. II CSK 84/07 i z dnia 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, niepubl.).

Analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skarg kasacyjnych do rozpoznania prowadzi do oceny, że skarżący nie wykazali powyższych przesłanek przedsądu.

Uzasadnienie pierwszych dwóch pytań sprowadza się do niedopuszczalnego na tym etapie kwestionowania ustaleń faktycznych dokonanych w sprawie przez Sądy obu instancji, którymi Sąd Najwyższy jest związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.) oraz przedstawienia własnej wersji stanu faktycznego, co jest oczywiście nieskuteczne. Skarżący kwestionują również dokonaną przez Sąd Apelacyjny ocenę prawną, co może stanowić spełnienie wymagania skargi kasacyjnej przewidzianego w art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c., nie jest jednak wystarczające do wykazania istnienia zagadnienia prawnego, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Uzasadnienie wszystkich pytań pozbawione jest pogłębionego wywodu prawnego i nie przedstawia kontrowersji ani rozbieżnych ocen prawnych powstałych w związku z zagadnieniami, wykazania ich poważnego, uniwersalnego charakteru oraz konieczności zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy. Czwarte pytanie i jego uzasadnienie są niezrozumiałe, bowiem wbrew stanowisku skarżących, Sąd drugiej instancji nie dokonał sprostowania sentencji wyroku

w żadnym zakresie, natomiast Sąd pierwszej instancji sprostował jedynie oznaczenie strony powodowej, dodając, że pozostaje ona w upadłości likwidacyjnej. Żaden z Sądów nie prostował oznaczenia strony pozwanej, trudno zatem zrozumieć zarówno treść czwartego pytania, jak i sens jego uzasadnienia oraz związek tego pytania z wydaniem zaskarżonego wyroku.

Skarżący nie wykazali również, że w sprawie istnieje potrzeba dokonania wykładni określonych przepisów prawa. Przede wszystkim nie wskazali wyraźnie, o jakie przepisy chodzi, poprzestając na stwierdzeniu, że jeżeli Sąd Najwyższy uzna, iż Sąd drugiej instancji zasadnie zastosował przepisy p.u.n., to „z ostrożności procesowej” zgłaszają zarzut naruszenia przez Sąd drugiej instancji art. 93 i art. 94 p.u.n. Nie sprecyzowali wątpliwości interpretacyjnych, ich zakresu ani źródła, nie wskazali sposobu ich rozwiązania. Uzasadnienie tej przesłanki sprowadza się w istocie do kwestionowania zastosowania przez Sąd drugiej instancji przepisów prawa materialnego: art. 94 p.u.n., zamiast art. 94 p.u.n. i jako takie z pewnością nie wykazuje konieczności dokonania przez Sąd Najwyższy wykładni powyższych przepisów. Skarżący nie wykazali także, iż w orzecznictwie doszło do rozbieżnej wykładni tych przepisów. Poprzestali bowiem na przytoczeniu trzech orzeczeń Sądu Najwyższego, nie analizując ich ani nie wyjaśniając dlaczego uważają, że dokonano w tych orzeczeniach rozbieżnej wykładni art. 93 i art. 94 p.u.n.

Nie doszło również w sprawie do nieważności postępowania z przyczyn wskazanych przez pozwanych. Jak bowiem wielokrotnie stwierdzał Sąd Najwyższy, przewidziane w art. 48 § 1 pkt 5 k.p.c. wyłączenie sędziego obejmuje jedynie przypadki, gdy brał on udział w wydawaniu orzeczenia, którego trafność jest kwestionowana w drugiej instancji. Nie stanowi natomiast przesłanki wyłączenia fakt, że sędzia poprzednio orzekał w drugiej instancji w innej sprawie między tymi samymi stronami, nawet stanowiącej prejudykat dla obecnie rozpoznawanej sprawy (porównaj między innymi wyrok z dnia 19 lutego 2002 r. II UKN 307/01, OSNP 2003/24/600).

Skarżący nie wykazali również, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., a więc, że w sprawie doszło do kwalifikowanego, oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, przy

wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadł w drugiej instancji wyrok oczywiście wadliwy. Sam zarzut naruszenia, nawet oczywistego, przepisów prawa, nie wystarczy do przyjęcia, że w sprawie zachodzi przesłanka przedsądu przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli skarżący w przedstawionym wywodzie prawnym nie wykaże, iż rzeczywiście Sąd drugiej instancji w sposób kwalifikowany naruszył prawo (porównaj między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002r. I PKN 34/01, OSNP 2004/6/100, z dnia 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004/3/49, z dnia 11 stycznia 2008 r. I UK 285/07 i z dnia 7 grudnia 2011 r. V CSK 113/11, niepubl.).

Skarżący nie wykazali tych okoliczności poprzestając na stwierdzeniu, że z powodu opisanego w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych naruszenia określonych przepisów prawa przez Sąd Apelacyjny, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, co bez wątpienia nie jest wystarczające.

Biorąc wszystko to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu.

Sąd Najwyższy nie zasądził na rzecz strony powodowej zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, bowiem wniosek w tym przedmiocie został zawarty w pismach nazwanych odpowiedziami na skargi kasacyjne, jednak złożonych po terminie przewidzianym w art. 398⁷ § 1 k.p.c., a więc - mimo ich nie zwrócenia - nie wywołujących skutków związanych z wniesieniem odpowiedzi na skargę kasacyjną.